

Zadeva C-269/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

21. april 2022

Predložitveno sodišče:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

21. april 2022

Obtoženci:

IP

DD

ZI

SS

HYa

Druga stranka v postopku:

Spetsializirana prokuratura

Predmet postopka v glavni stvari

Kazenski postopek, pravica do nepristranskega sodišča in domneva nedolžnosti, vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Predmet in pravna podlaga predloga

Predlog je vložen na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (b), PDEU.

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali člen 47, drugi odstavek, Listine, ki določa zahtevo po nepristranskem sodišču, in člen 48(1) Listine, ki določa domnevo nedolžnosti, nasprotujeta vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, v katerem se nekatera dejanja obtožencev štejejo za ugotovljena, če je sodišče pred vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe spoštovalo vsa potrebna procesna jamstva, ki jih je treba spoštovati pri sprejemanju vsebinske odločitve v zadevi?

Zakonodaja in sodna praksa Unije

Pogodba o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju: PDEU).

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

Sodba z dne 5. julija 2016, C-614/14, EU:C:2016:514.

Sklep z dne 25. marca 2022, C-609/21, EU:C:2022:232.

Nacionalne določbe

Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, Bolgarija, v nadaljevanju: NPK).

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Sodišče Evropske unije je s sklepom z dne 25. marca 2022 (ECLI:EU:C:2022:232) odgovorilo na vprašanje za predhodno odločanje v zadevi C-609/21, ki se je nanašalo na podrobnosti oblikovanja predloga za sprejetje predhodne odločbe. V njem je navedlo, da pravo Unije nasprotuje nacionalnim pravilom, ki predložitvenemu sodišču, če je v okviru postopka za sprejetje predhodne odločbe odločalo o nekem dejanskem stanju, ki ga je ugotovilo na podlagi izvedenih dokazov, nalagajo, da od zadeve odstopi; tega pravila se ne sme upoštevati (točke od 30 do 34). Sodišče v točki 30 navaja, da predložitveno sodišče pri predstavitvi dejanskega stanja in pravne presoje postopka v glavni stvari upošteva člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika, zaradi česar pravica do nepristranskega sodišča na podlagi člena 47, drugi odstavek, Listine ni kršena. Kljub temu ta odgovor ne odpravlja vseh dvomov. Razlog zanje je sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zvezi z nepristranskostjo sodišča, ki je v odločbi, upoštevni za postopek (praviloma odločba v zvezi z utemeljenim sumom, da je bilo storjeno kaznivo dejanje), podalo stališče o dejanskem stanju in pravni presoji. To sodno prakso je treba v skladu s členom 52(3) Listine upoštevati pri določitvi natančnega pomena pravice do nepristranskega sodišča.

- 2 Razlog za to, da dvomi ostajajo, je tudi stališče, da lahko z vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe pride do kršitve domneve nedolžnosti, določene v členu 48(1) Listine. Dejansko se vprašanje nepristranskosti sodišča postavlja prav v okviru vsebinskega stališča sodišča, ki je bilo podano v predlogu za sprejetje predhodne odločbe in s katerim je lahko kršena domneva nedolžnosti. Zaradi tega je treba vložiti nov predlog za sprejetje predhodne odločbe, pri čemer mora biti poudarek na členu 47, drugi odstavek, in členu 48(1) Listine.
- 3 Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo) je 19. junija 2020 zoper pet oseb vložilo obtožnico, ker naj bi bile članice hudodelske združbe, katere cilj naj bi bila obogatitev z nezakonitim tihotapljenjem državljanov tretjih držav (Bangladeša in Iraka) v Bolgarijo, nezakonito pomočjo pri vstopu ter sprejemanjem in plačevanjem podkupnine v zvezi s tem, pri čemer naj bi v tej združbi sodelovale uradne osebe, ker naj bi bili prvi trije obtoženci uslužbenci „Granichna politsia“ (mejna policija) na letališču v Sofiji, pri čemer naj bi šlo za kaznivo dejanje na podlagi člena 321(3), točka 2, v povezavi z odstavkom 2 Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, Bolgarija, v nadaljevanju: NK). Poleg tega je državno tožilstvo nekaterim obtožencem očitalo, da so osebam MM, RB, HN in AH pomagali pri nedovoljenem vstopu v državo, pri čemer naj bi šlo za kaznivo dejanje na podlagi člena 281(2), točka 2, v povezavi z odstavkom 1 v povezavi s členom 20(2) NK.
- 4 Specializirano državno tožilstvo navaja, da so ti državljani tretjih držav na podlagi vizumov za dolgoročno bivanje zaradi študija prebivali na Cipru, od koder so z letalom pripotovali v Bolgarijo. Navaja, da so prvi trije obtoženci opravili mejno kontrolo ob prihodu na letališče v Sofiji in jim pri tem na podlagi kršitve svojih uradnih dolžnosti omogočili vstop v državo. Državno tožilstvo konkretnje navaja, da so ti obtoženci opravili zgolj formalno kontrolo državljanov iz Bangladeša, ne da bi pri njih opravili obvezno kontrolo v drugi vrsti ali zahtevali nekatere dokumente. S tem naj bi kršili nacionalno pravo, to je člen 10(1), točka 22, in člen 19, točka 5, Zakon za chuzhdentsite (zakon o tujcih, Bolgarija). Ta zakon ureja področje, ki spada na področje uporabe Uredbe 2016/399.
- 5 Predložitveno sodišče še ni ugotovilo, ali so te trditve podprte z dokazi v postopku v glavni stvari. V zvezi s tem, ali se nekateri dokazi lahko uporabijo, sta bila vložena predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevah C-348/21 in C-349/21. Kljub temu je do neke mere verjetno, da se bodo ti očitki, vključno z očitki, ki se nanašajo na podroben postopek mejne kontrole, ki so jo opravili obtoženci IP, DD in ZI, izkazali za utemeljene. Zato predložitveno sodišče meni, da je morda potrebna razlaga člena 67(2) v povezavi s členom 77(2)(e) PDEU v povezavi s členom 22 Uredbe 2016/399 v povezavi z njenim členom 2(1)(b) v povezavi s (3) glede tega, ali gre v obravnavanem primeru za notranjo mejo; poleg tega naj bi bila ob upoštevanju nacionalnega zakona, to je zakon o tujcih Republike Bolgarije, ki zadevno področje morda ureja drugače, potrebna tudi razlaga člena 6(1) in (3) v povezavi s Prilogo I, člena 8, od (3) do (5), in člena 14(2) Uredbe 2016/399.

- 6 Predložitveno sodišče opozarja, da je moralo glede na naravo predloga za sprejetje predhodne odločbe v njem konkretno opisati, kako so obtoženci opravili mejno kontrolo državljanov tretjih držav. Prav tako bi bilo treba v predlogu ugotoviti, ali to ravnanje na podlagi nacionalnega prava pomeni kršitev uradnih dolžnosti. To je objektivno potrebno. Brez dovolj jasnih ugotovitev v zvezi z dejanskim stanjem postopka v glavni stvari na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe ne bi bilo mogoče dobiti koristnega odgovora. Konkretnije je za odgovor na vprašanje za predhodno odločanje v zvezi s členom 6 (ali členom 8) in členom 14 Uredbe 2016/399 potrebna natančna ugotovitev, kako so obtoženci opravili kontrolo državljanov tretjih držav.
- 7 Predložitveno sodišče namerava predlog za sprejetje predhodne odločbe vložiti ob upoštevanju procesnih predpostavk, ki v celoti izpolnjujejo jamstva, ki jih nacionalni zakon nalaga za sprejemanje vsebinske odločitve v zadevi, s katero sodišče obsodi ali oprosti obtožence. To pomeni, da namerava najprej zaključiti dokazni postopek, nato udeležence zaslišati v zvezi z dejanskim stanjem in uporabljenimi določbami, poslušati sklepne besede obtožencev in se umakniti k tajnemu posvetovanju. Vendar se mora predložitveno sodišče, preden na ta način oblikuje postopek za sprejetje predhodne odločbe, prepričati, da s tem ne bo kršilo prava. Tako bi namreč bilo, če bi se predlog za sprejetje predhodne odločbe štel za kršitev prava, ker bi bila z njim kršena domneva nedolžnosti. Tako bi bilo tudi, če bi se prihodnja vsebinska odločitev v zadevi, ki jo bo sodišče sprejelo po odgovoru Sodišča in v njej upoštevalo podano razlago Uredbe 2016/399, štela za kršitev prava, ker jo je sprejelo sodišče, ki je že predhodno, v svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe, zavzelo stališče v zvezi s predmetom postopka v glavni stvari (v zvezi z dejanskim stanjem kaznivega dejanja, ki so ga storili obtoženci).
- 8 Sodišče v sklepu z dne 25. marca 2022, C-609/21 (ECLI:EU:C:2022:232), ugotavlja, da člen 267 PDEU in člen 47, drugi odstavek, Listine nasprotujeta nacionalni sodni praksi, ki sodiščem, ki odločajo o kazenskih zadevah, ko v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe izgubijo status „nepriistranskega sodišča“, nalaga, da od zadeve odstopijo (točka 1 izreka). Vendar je ta rezultat dosežen zgolj ob upoštevanju nacionalnega zakona in upoštevanje sodne prakse. Sodišče ni podalo stališča o tem vprašanju ob upoštevanju člena 6, točki 1 in 2, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot jo razlaga ESČP.
- 9 V skladu s členom 47, drugi odstavek, Listine ima vsakdo pravico, da o njegovi zadevi odloča nepristransko sodišče, člen 48(1) pa določa domnevo nedolžnosti. Iz člena 52(3) Listine izhaja, da zahteva po nepristranskosti sodišča ustreza enaki zahtevi v skladu s členom 6, točka 1, Konvencije, domneva nedolžnosti pa enaki zahtevi v skladu s členom 6, točka 2, Konvencije. To pomeni, da je treba po analogiji uporabiti sodno prakso ESČP.
- 10 ESČP je moralo v več zadevah, v katerih je sodišče predhodno odločilo o nekem procesnem vprašanju, pri čemer je zavzelo stališče o vsebini (o storitvi zadevnega

kaznivega dejanja in njegovi pravni naravi), presoditi, ali v zadevi vsebinsko odloča „nepriistransko sodišče“. V vseh zadevah je odločilo, da je posledica take odločitve kršitev zahteve po nepriistranskosti, zaradi česar poznejša odločitev pomeni kršitev člena 6, točka 1, Konvencije (Chesne proti Franciji, Dāvidsons in Savins proti Latviji, Mironenko in Martenko proti Ukrajini, Ionuț-Laurențiu Tudor proti Romuniji, Gomez de Liano Y Botella proti Španiji, Perote Pellon proti Španiji, Hauschildt proti Danski, Ekeberg in drugi proti Norveški, Cardona Serrat proti Španiji, Nestak proti Slovaški, Castillo Algar proti Španiji, Matijašević proti Srbiji, Cabezas Rector et proti Španiji, Dragojević proti Hrvaški, Hernandez Cairos proti Španiji, Kiratli proti Turčiji, Nortier proti Nizozemski).

- 11 ESČP v nobeni od navedenih zadev ni podalo stališča o vprašanju začasnega stališča, vključno z začasnim stališčem o krivdi obtoženca, ki ga sodišče poda v predlogu za sprejetje predhodne odločbe. V primeru, da bi nacionalno sodišče vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe in v njem, povsem na začetku postopka, preden bi bili zbrani vsi dokazi in preden bi bili udeleženci zaslišani v zvezi s pravnim pomenom teh dokazov, zavzelo stališče, da je obtoženec dejansko storil kaznivo dejanje, bi ESČP verjetno odločilo v skladu s svojo dosedanja sodno prakso. Če pa bi nacionalno sodišče ta predlog za sprejetje predhodne odločbe vložilo, potem ko bi izpolnilo vsa potrebna jamstva za vsebinsko odločitev v zadevi, to je izvedlo vse dokaze, zaslišalo udeležence, poslušalo sklepne besede in opravilo uradno tajno posvetovanje, ne bi bilo mogoče zavzeti takega stališča.
- 12 Predložitveno sodišče ne more vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe pri ESČP, ker te možnosti ni. Vendar ga lahko ob upoštevanju tega, da zahtevi glede nepriistranskosti in domneve nedolžnosti iz člena 47, drugi odstavek, in člena 48 Listine pomensko ustrezata zahtevama iz člena 6, točki 1 in 2, Konvencije, vložiti pri Sodišču Evropske unije. Zaradi tega bo razlaga Sodišča tudi dovolj koristna.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 13 Uporaba člena 47, drugi odstavek, Listine: postavlja se vprašanje, ali nacionalno sodišče, ki vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, v katerem dovolj jasno zavzame stališče v zvezi s predmetom postopka (šteje, da so nekatere okoliščine glede kaznivega dejanja obtožencev podane), s tem poda začasno stališče, na podlagi katerega bi bilo treba sklepati, da ni nepriistransko. To vprašanje se postavlja, če je predlog za sprejetje predhodne odločbe vložen ob upoštevanju vseh procesnih jamstev, ki veljajo za vsebinsko odločitev v zadevi.
- 14 Uporaba člena 48(1) Listine: postavlja se vprašanje, ali nacionalno sodišče krši domnevo nedolžnosti, če vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, v katerem šteje, da so podane nekatere okoliščine, ki jih navaja državno tožilstvo (dejansko stanje kaznivega dejanja obtožencev). To vprašanje se postavlja, če je predlog za sprejetje predhodne odločbe vložen ob upoštevanju vseh procesnih jamstev, ki veljajo za vsebinsko odločitev v zadevi.

- 15 Na podlagi člena 48(1) Listine obdolženec velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom. Ali obdolženec „ne velja za nedolžnega“, če nacionalno sodišče ugotovi le nekatere elemente, ki so potrebni za ugotovitev krivde, vendar nazadnje ne ugotovi te krivde? Dejansko je treba zaradi težav v zvezi s to ugotovitvijo vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 16 To v obravnavanem primeru konkretno pomeni, da bo predložitveno sodišče ugotovilo neko storitev oziroma opustitev obtožencev med mejnimi kontrolami, ki so jih opravili na letališču v Sofiji, pri katerih so državljanom tretjih držav omogočili vstop v državo. Vendar tega še zdaleč ni mogoče enačiti z ugotovitvijo krivde. Krivda bi se morda lahko ugotovila šele na podlagi odgovora Sodišča v zvezi z veljavnostjo Uredbe 2016/399.

Koristnost odgovora Sodišča

- 17 Predložitveno sodišče bi se lahko na podlagi tega odgovora prepričalo, da bi bila vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe, v katerem je zavzelo stališče v zvezi z ugotovljenim dejanskim stanjem kaznivega dejanja obtožencev, zakonita. Poleg tega prihodnja vsebinska odločitev v zadevi ne bi bila razveljavljena zaradi pristranskega sodišča; s tako razveljavitvijo bi tako postopek v glavni stvari kot tudi odgovor Sodišča postala odveč.
- 18 Prihodnje vsebinske odločitve v zadevi ne bi bilo treba razveljaviti le zato, ker je Sodišče odločilo, da se nacionalni zakon, ki določa razveljavitev, ne sme upoštevati – sklep z dne 25. marca 2022 (ECLI:EU:C:2022:232). Ne bi je bilo treba razveljaviti, ker bi bila objektivno zakonita, saj bi bili ob njenem sprejetju izpolnjeni zahtevi glede nepristranskega sodišča in domneve nedolžnosti.

Osebno stališče predložitvenega sodišča

- 19 Vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe je lahko kot vsako procesno dejanje sodišča nezakonita. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je lahko vložen v okoliščinah, na podlagi katerih je verjetno, da si je sodišče ustvarilo predčasno, neutemeljeno in zato nezakonito mnenje v zvezi z dejanskim stanjem postopka, vključno v zvezi s krivdo obtoženca.
- 20 Da nacionalna sodišča, pa naj bo to sodišče, ki je vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe (tako da samo odstopi od zadeve), ali sodišča višjih stopenj (ki obsodilno sodbo razveljavijo le zato, ker je ni izdalo nepristransko sodišče), ne smejo ugotoviti in popraviti te postopkovne kršitve in da tega ne morejo storiti samo zato, ker je bila ta postopkovna kršitev storjena z vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe, ni sprejemljivo. Cilj prava Unije, zlasti členov 47 in 48 Listine, je varovati in ne kršiti pravic obtožencev. Zaradi vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe ne bi smelo priti do imunitete postopkovne kršitve, to je do tega, da je ni mogoče ugotoviti in popraviti.

Dodatni napotki

- 21 Predložitveno sodišče predlaga, da za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe veljajo določeni standardi, in sicer, da se ta, če se izkaže, da vsebuje nekatere elemente vsebinske odločitve v zadevi, vložni ob upoštevanju enakih predpostavk, ki veljajo tudi za sprejetje vsebinske odločitve v zadevi. Če bo Sodišče Evropske unije odločilo, da je treba upoštevati druge predpostavke, bi bile dovolj koristne navedbe v zvezi s tem.

22

DELOVNI DOKUMENT